

Handläggare
Anna Ambjörn
Telefon: 08-508 22 048

Till Hägersten-Liljeholmens
stadsdelsnämnd 2013-11-28

Naturvårdsverkets och Boverkets utvärdering av de nya strandskydds- reglerna

Yttrande till kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen till kommunstyrelsen.

Ingrid Widebäck
tf stadsdelsdirektör

Gunnar Ohlsén
avdelningschef

Sammanfattning

Regeringen gav i december 2012 Naturvårdsverket och Boverket i uppdrag att gemensamt göra en utvärdering och översyn av det nya regelverket för strandskyddet. I utvärderingen framförs att det finns lokala och regionala skillnader i tillämpningen av strandskyddslagen samt att kvaliteten på beslut om dispens från strandskyddslagen behöver förbättras. Mer stöd och vägledning behövs till länsstyrelser och kommuner vid upphävande av strandskyddet i detaljplaner, framför allt med tolkning och tillämpning av de särskilda skälen.

Hela Hägersten-Liljeholmens stadsdelsområdes norra och västra gräns berörs av strandskyddet, likaså området runt sjön Trekanten. All mark inom stadsdelsområdet är detaljplanelagd och frågor om strandskydd har varit aktuella vid några planerade exploateringar i stadsdelsområdet. Att det finns lokala och regionala skillnader i tillämpningen är något som behöver rättas till. Detsamma gäller att beslut om dispens måste vara av bra skriftlig kvalitet. Bristen på vägledning för kommuner och länsstyrelser kan åtgärdas exempelvis med att en kunskapsbank med typfall skapas.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för samhällsplanering.

Bakgrund

En remiss om utvärdering av tillämpning av det nya regelverket för strandskyddet har kommit till Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd från kommunstyrelsen för synpunkter. Yttrande önskas senast 18 november. Då anstånd med yttrandet inte har kunnat ges, skickar förvaltningen först kontorsutlåtandet till kommunstyrelsen och återkommer med protokollsutdraget efter stadsdelsnämndens sammanträde 28 november.

Ärendet

Regeringen gav i december 2012 Naturvårdsverket och Boverket i uppdrag att gemensamt göra en utvärdering och översyn av det nya regelverket för strandskyddet. Strandskyddet syftar till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Under 2009 och 2010 trädde nya bestämmelser om strandskydd i kraft. Det gjordes förtydliganden i miljöbalken i syfte att uppnå en mer enhetlig rättstillämpning. Dessa förtydliganden avsåg bland annat förutsättningarna för att upphäva eller ge dispens från strandskyddet. Ändringarna av reglerna syftade också till att främja utvecklingen av landsbygdsområden genom att i vissa utpekade områden tillåta vissa lättnader i strandskyddet.

Regeringen konstaterade i budgetpropositionen 2012 att det fanns indikatorer på att de nya reglerna inte fyllt sitt syfte och att tillämpningen inte var enhetlig över landet. Därför gavs Naturvårdsverket och Boverket i uppdrag att göra en utvärdering. Miljödepartementet har remitterat utvärderingen till Stockholm stad och en rad andra instanser.

Några slutsatser i utvärderingen

I utvärderingen framfördes att det finns lokala och regionala skillnader i tillämpningen av strandskyddslagen. Den största orsaken är att hälften av länen tillämpar generella beslut om undantag från bestämmelserna.

En annan slutsats är att kvaliteten på beslut om dispens från strandskyddslagen behöver förbättras. Bedömningen av den långsiktiga påverkan av strandskyddets syften behöver bli bättre.

Kompletterande vägledning behövs för att säkerställa rättspraxis och även vägledning om hur beslut om dispenser bör utformas.

De flesta områden där strandskyddet har upphävts i en detaljplan har redan sedan tidigare varit planlagda. Det är få detaljplaner som länsstyrelserna har överprövat och endast enstaka beslut har upphävts. Mer stöd och vägledning behövs till länsstyrelser och kommuner, framför allt med tolkning och tillämpning av de särskilda skälen för upphävande av strandskyddet i detaljplan.

Upphävande av strandskydd i detaljplan

I utvärderingen beskrivs kommunernas upphävande av strandskydd i detaljplan. Totalt granskades 77 detaljplaner från 55 kommuner, jämnt fördelade geografiskt över landet. I de slutsatser som presenteras i utredningen framkommer bland annat att det finns brister i hur kommunerna tillämpar lagstiftningen, framförallt i hur de särskilda skälen som anges i 7 kap 18 § miljöbalken tolkas och tillämpas. Tillgången till fri passage längs stränder hanteras dock generellt på ett tillfredsställande sätt.

Konsekvenser av att införa lättnader i strandskyddsreglerna för mindre sjöar och vattendrag

För att långsiktigt säkra strandskyddets syften förespråkar myndigheterna att en lättnad i skyddet för mindre sjöar och vattendrag prövas i varje enskilt fall istället för att införa ett generellt undantag i lag. Miljöbalkens 7 kapitel 18 § bör ändras så att det blir enklare att upphäva strandskyddet längs mindre sjöar och vattendrag om området har *liten betydelse* för strandskyddets syften.

Förvaltningen synpunkter

Lagstiftningen om strandskyddet hanteras av stadsbyggnadsnämnden i Stockholm men påverkar stadsdelsnämndens verksamheter i vissa fall. Dels utifrån sitt verksamhetsansvar, när förskolor ska detaljplaneläggas inom strandskyddat område och dels utifrån sitt ansvar för drift, underhåll samt att tillgodose allmänhetens möjligheter till rekreation. Stadsdelsområdet har en lång strandlinje som är högt skattad av allmänheten för rekreation, där det är viktigt att det intresset tas tillvara.

Hela stadsdelsområdets norra och västra gräns berörs av strandskyddet, likaså området runt sjön Trekanten. Skyddet gäller 100 meter upp på land och 100 meter ut i vattnet. All mark inom stadsdelsområdet är detaljplanelagd och frågor om strandskydd har varit aktuella vid planerade exploateringar som Bryggvägen i Gröndal, Nybohovsbacken i Liljeholmen (Trekanten) samt pågående detaljplan för en ny skola och förskola vid sjön

Trekanten. Det är attraktivt med nya bostäder i strandnära lägen och det är ett högt tryck på bostadsbyggandet. Samtidigt gäller det att bevaka strandskyddets syften vid exploateringar – att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrätten och tillgången till strandområden samt skydda djur- och växtliv på land och i vatten.

Stadsbyggnadsnämnden beslutar om upphävande av eller dispens från strandskyddet. Vid detaljplanering kan strandskyddet upphävas. För att upphäva skyddet krävs särskilda skäl vilka anges i miljöbalken. Vid planläggningen av nya bostadshus och en förskola vid Nybohovsbacken gavs dispens för den del av förskolans utegård som ligger inom strandskyddat område, men inte för de bostadshus som planerades inom strandskyddsområdet. Vid den planerade nybyggnationen vid Bryggvägen i Gröndal har ett av de planerade bostadshusen tagits bort för att klara strandskyddet. För den pågående planeringen av en skola och förskola vid sjön Trekanten kommer ett upphävande av strandskyddet att prövas utifrån ett av de särskilda skäl som anges i miljöbalken som rör allmänt intresse.

Naturvårdsverkets och Boverkets redovisning pekar på att den nya strandskyddslagen från 2009 och 2010 inte fungerat som förväntat och att den därför behöver revideras på en del punkter. Förslaget att ändra lydelsen i 7 kapitlet 18 § miljöbalken så att det blir enklare att upphäva strandskyddet längs mindre sjöar och vattendrag i områden med lågt exploateringsstryck där strandskyddets syften har liten betydelse förefaller rimligt.

Att det finns lokala och regionala skillnader i tillämpningen är något som behöver rättas till. Detsamma gäller att beslut om dispens måste vara av bra skriftlig kvalitet. Besluten bör tydligt redogöra för intresseprövningen, det vill säga hänsynen till enskilda intressen.

Bristen på vägledning för kommuner och länsstyrelser verkar vara en betydelsefull orsak till varför tillämpningen fungerar så olika i landet. Detta kan åtgärdas exempelvis med att en kunskapsbank med typfall skapas.

Bilaga

Redovisning av uppdraget att utvärdera utfall och tillämpning av de nya strandskyddsreglerna finns på

<http://insynsbk.stockholm.se>